

Euroopa
Komisjon

Sotsiaalkindlustusõigused

Küpros

Käesolevas ülevaates esitatud teave on koostatud ja seda on ajakohastatud tihedas koostöös vastastikuse sotsiaalkaitsealase infosüsteemi (MISSOC) kohalike esindajatega. Lisateave MISSOC-võrgustiku kohta on aadressil <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=et&catId=815>

Käesolev ülevaade on liikmesriigi sotsiaalkindlustuskorralduse üldine kirjeldus. Lisateave on muudes MISSOCi väljaannetes, mis kõik on olemas eespool esitatud veebiaadressil. Teavet annavad ka käesoleva ülevaate lisas loetletud pädevad asutused ja ametid.

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta selle eest, kuidas käesolevas väljaandes sisalduvat teavet kasutatakse.

Sisukord

I peatükk. Sissejuhatus, korraldus ja rahastamine	4
Sissejuhatus	4
Sotsiaalkaitse korraldus	5
Rahastamine	6
II peatükk. Tervishoid	9
Teie õigused tervishoiuteenustele	9
Mida hüvitised hõlmavad?	9
Tervishoiuteenuste osutamine	9
III peatükk. Rahalised haigushüvitised	11
Teie õigused rahaliste haigushüvitistele	11
Mida hüvitised hõlmavad?	11
Rahaliste haigushüvitiste taotlemine	11
IV peatükk. Vanemahüvitised	12
Teie õigused vanemahüvitistele	12
Mida hüvitised hõlmavad?	12
Vanemahüvitiste taotlemine	12
V peatükk. Invaliidsushüvitised	13
Teie õigused invaliidsushüvitistele	13
Mida hüvitised hõlmavad?	13
Invaliidsushüvitiste taotlemine	14
VI peatükk. Vanaduspensionid ja -hüvitised	15
Teie õigused vanadushüvitistele	15
Mida hüvitised hõlmavad?	17
Vanadushüvitiste taotlemine	18
VII peatükk. Toitjakaotushüvitised	19
Teie õigused toitjakaotushüvitistele	19
Mida hüvitised hõlmavad?	19
Toitjakaotushüvitiste taotlemine	21
VIII peatükk. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitised	22
Teie õigused tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitistele	22
Mida hüvitised hõlmavad?	22
Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitiste taotlemine	23
IX peatükk. Pereküvitised	24
Teie õigused peretoetustele	24
Mida hüvitised hõlmavad?	24
Peretoetuste taotlemine	25
X peatükk. Töötus	26
Teie õigused töötushüvitistele	26
Mida hüvitised hõlmavad?	26
Töötushüvitiste taotlemine	27
XI peatükk. Toimetulekutoetused	28
Teie õigused toimetulekutoetustele	28
Mida hüvitised hõlmavad?	29
Toimetulekutoetuste taotlemine	30
XII peatükk. Pikaajaline hooldus	32
Teie õigused pikaajalisele hooldusele	32
Mida hüvitised hõlmavad?	32
Pikaajalise hoolduse taotlemine	33
Lisa. Asutuste kontaktandmed ja veebilehed	34

I peatükk. Sissejuhatus, korraldus ja rahastamine

Sissejuhatus

Sotsiaalkindlustussüsteem hõlmab kohustuslikus korras kõiki isikuid, kes tegelevad Küprosel tasustatava tööga kas palgatöötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana. Vabatahtlikku kindlustust võivad kasutada isikud, kes soovivad jääda kindlustatuks ka pärast kohustusliku kindlustuse lõppu, või isikud, kes töötavad välisriigis Küprose kodanikest tööandjate juures. Sotsiaalkindlustussüsteemi haldab sotsiaalkindlustusamet ning selle raames nähakse ette järgmised hüvitised:

- haigushüvitis;
- rasedus- ja sünnitustoetus;
- rasedus- ja sünnitushüvitis;
- tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitised, sealhulgas ajutuse töövõimetuse hüvitis (õnnetusjuhtumihüvitis), puudehüvitis ja surmahüvitis;
- invaliidsuspension;
- töötushüvitis;
- vanaduspension;
- lesepension;
- orvuhüvitis;
- matusetoetus;
- abielutoetus.

Palgatöötajatel on õigus kõikidele nimetatud toetustele. Füüsilisest isikust ettevõtjatel ei ole õigust töötuskindlustushüvitisele ja tööõnnetuste ning kutsehaiguste hüvitistele. Välisriigis Küprose kodanikust tööandja juures töötavatel vabatahtlikult kindlustatutel ei ole õigust tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitistele. Muudel vabatahtlikult kindlustatutel ei ole õigust rasedus- ja sünnitushüvitisele, haigushüvitisele, töötuskindlustushüvitisele, invaliidsuspensionile ega tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitistele.

Kõik regulaarselt makstavad hüvitised (v.a kindlasummalised hüvitised) koosnevad järgmistest osadest:

- põhihüvitis, millega kaasnevad lisatasud ülalpeetavate eest ning mis on seotud kindlustatu põhikindlustuse raames kindlustatava sissetulekuga;
- lisahüvitis, mis on seotud kindlustatu lisakindlustuse raames kindlustatava sissetulekuga.

Sotsiaalkindlustussüsteemis kehtib õiguste mittekumuleerumise üldpõhimõte. See tähendab, et kui isikul on õigus saada samal perioodil mitut hüvitist, makstakse talle neist kõige suuremat. See reegel ei kehti, kui üks hüvitistest on lesepension.

Põhipensionide määri muudetakse iga aasta algul vastavalt kindlustatava põhisissetuleku suurenemise protsendile, samas kui lisapensionide määri muudetakse vastavalt elukalliduse tõusule (võrreldakse kahe eelmise aasta II poolaastat).

Peale selle tõstetakse hüvitiste määri iga aasta juulis vastavalt elukallidusindeksi tõusule, kui see on tõusnud vähemalt 1% võrra (võrreldakse aasta I poolaastat eelmise aasta II poolaastaga). Seda tõusu võetakse arvesse hüvitismäärade tõstmisel aasta alguses.

Hüvitisi makstakse kas tšekiga või pangaülekandega.
Tšekid tuleb lunastada 3 kuu jooksul alates väljastamisest.

Sotsiaalkaitse korraldus

Sotsiaalkindlustusamet on töö- ja sotsiaalkindlustuseministeeriumi alla kuuluv riigiasutus, mis vastutab kõigi sotsiaalsete riskide haldamise eest. Ameti ülesanded on järgmised:

- riigi sotsiaalkindlustuspoliitika kohaldamine asjakohase korra ja erimeetmete abil;
- teha riikliku poliitika kohta ettepanekuid sotsiaalkindlustuse pidevaks tõhustamiseks, lähtudes rahvusvahelistest sündmustest ja sotsiaalmajanduslikest tingimustest Küprosel;
- koostada loetelu sotsiaalmajanduslikest vajadustest, mida on võimalik rahuldada sotsiaalkindlustusmeetmete abil;
- uurida ja hinnata pidevalt korraldust ja meetmeid, mida amet rakendab seatud eesmärkide suhtes.

Sotsiaalkindlustusega on kaetud kõik Küprosel töötavad inimesed, nii palgatöötajad kui ka füüsilisest isikust ettevõtjad, ajateenijad ning muud isikud, keda peetakse vabatahtlikult kindlustatuteks.

Töövõimetuse või töötuse mis tahes kestuse korral arvestatakse sissetulekut selle sissetuleku järgi, millelt tehakse kindlustusosamakseid. Lese- ja/või invaliidsuspensiooni määra suurendamiseks arvestatakse kindlustusstaažina ka mis tahes ajavahemikku töövõimetuse tekkimisest või surmast kuni pensionieani. Peale selle võetakse kindlustusstaažina kuni kindlustatava põhisissetulekuni arvesse ka õpingute aega.

Lisaks antakse kindlustusstaaži kuni kindlustatava põhisissetulekuni laste kasvatamise eest kuni 156 nädalat kuni lapse 12-aastaseks saamiseni. Seda arvestatakse naistele pensionide maksmisel.

Sotsiaalariskide kindlustus katab haiguse, raseduse ja sünnituse, töötuse, invaliidsuse, vanaduse, surma ja toitjakaotusega seotud riskid, samuti tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud riskid.

Alates 2003. aastast makstakse kõikidele pensionäridele pensioni suurendamise eritoetust. Alates 1. detsembrist 2009 ei ole seda antud uutele inimestele, sest toetuste ja hüvitiste ameti väikese sissetulekuga pensionäride toetamise kava rakendamine on lõppenud.

Peale selle makstakse Küprose vähemalt 65-aastastele elanikele sotsiaalpensioni eeldusel, et nad vastavad sätestatud elukohakriteeriumidele ja neil ei ole õigust saada pensioni mis tahes mujalt allikast, kui see pension oleks suurem kui sotsiaalpension. Kui pension või muu sarnane saadav makse on väiksem kui sotsiaalpension, võidakse pensionärile kahe pensioni vahe hüvitada.

Kaitset sotsiaalariskide vastu pakutakse piirkondlike esinduste kaudu, mis vastutavad peamiselt taotluste vastuvõtmise, maksete kogumise ja kontrollimise eest. Sotsiaalkindlustusameti peakontor koordineerib piirkondlike esinduste tegevust.

Peakontori põhiülesanded on seotud sotsiaalpoliitika rakendamise, otsustamise ning hüvitiste ja pensionide maksmisega.

Sotsiaalhoolekandeamet on samuti riigiasutus, mis tegutseb tööhõive- ja sotsiaalkindlustuseministeeriumi alluvuses ning mis vastutab sotsiaalhoolekandeteenuste osutamise ja edendamise eest. Sotsiaalhoolekandeameti eesmärk on käsitleda sotsiaalseid riske ja tugevdada sotsiaalset sidusust riigi sotsiaal- ja majandusarengu poliitika üldraamistikus. Ameti teenused on suunatud üksikisikutele, perekondadele, ühiskonnarühmadele ja kogukondadele.

Puuetega inimeste sotsiaalse kaasamise amet asutati 2009. aasta jaanuaris riigi eelarve seadusega, et parandada puuetega inimeste elukvaliteeti. Amet allub tööhõive- ja sotsiaalkindlustusministeeriumile. Ameti ülesannete hulka kuuluvad puuetega inimeste sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasamise poliitika väljatöötamine, koordineerimine, rakendamine, järelevalve ja kontroll. Selleks teeb amet koostööd teiste ministeeriumidega, kes samuti vastutavad puuetega inimestega seotud küsimuste eest, ning puuetega inimeste ühingute ja muude sotsiaalpartneritega.

Toetuste ja hüvitiste amet on rahandusministeeriumi alla kuuluv riigiamet. Ametit laiendati ja see korraldati 2003. aastal ümber, et koondada kokku eri sotsiaalkavad ning rakendada uusi laste- ja vanematoetuste õigusakte. Amet vastutab ka uue, väikese sissetulekuga pensionäride kava rakendamise eest. Kava käsitleb rahalisi hüvitisi, mis on suunatud pensionäride leibkondadele, kelle aastasissetulek on alla vaesuspiiri. Ameti põhiülesanne on pakkuda kodanikele täpseid ja kiireid teenuseid.

Tervishoiuministeerium vastutab peamiselt Küprose tervishoiusüsteemi korraldamise ja riigi rahastatavate tervishoiuteenuste osutamise eest. Organisatsiooni üldeesmärk on edendada ja kaitsta inimestervist. Tervishoiuministeerium koostab riikliku tervishoiupoliitika, kooskõlastab tegevust era- ja avalikus sektoris, reguleerib tervishoiustandardeid ning edendab asjakohaste õigusaktide jõustamist. 2001. aasta aprillis jõustus uus riikliku tervishoiusüsteemi rakendamise seadus, mis näeb ette tervishoiuteenuste osutamise kõigile kodanikele. Uut süsteemi rahastatakse riigi, tööandjate, palgatöötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja pensionäride maksetest. Uus korraldus veel ei kehti.

Rahastamine

Sotsiaalkindlustussüsteemi rahastatakse tööandjate, kindlustatute ja riigi tasutavate kindlustusmaksete abil.

Alates 1. aprillist 2009 on palgatöötajate sissemaks määr 17,9% kindlustatavast sissetulekust; see jaguneb palgatöötaja, tööandja ja riigi vahel vastavalt 6,8%, 6,8% ja 4,3% suuruste osadena. Kindlustatav sissetulek on töötasu, mille alusel arvutatakse kindlustusmaksed ja kindlustushüvitised ning see hõlmab kogu tasustatava töö eest saadud tasu, välja arvatud maksuvabad tasud ja ühekordsed boonused, kuid kaasa arvatud isiku eest palgalise puhkuse keskfondi (*Central Holiday Fund*) tehtud sissemaksed. Kindlustusmaksete jaoks määratakse seadusega kindlaks kindlustuse aluseks oleva sissetuleku ülempiir; see summa vaadatakse üle igal aastal. Praegu on ülempiir 1025 eurot nädalas ehk 4442 eurot kuus. Kindlustuse aluseks oleva sissetuleku ülempiiri ületava summa pealt kindlustusmaksed ei tasuta.

Füüsilisest isikust ettevõtjate korral on kindlustusmaksete määr 16,9%, millest 12,6% tasub füüsilisest isikust ettevõtja ise ja 4,3% maksab riik. Iga füüsilisest isikust ettevõtjate ametikategooria kohta on õigusaktidega kindlaks määratud kindlustatava

sissetuleku alampiir. Füüsilisest isikust ettevõtjal on kohustus maksta nimetatud alampiiri alusel sissemaksid, kuid tal on õigus valida kuni kindlustatava sissetuleku ülempiirini suurem kindlustatav sissetulek. Kui füüsilisest isikust ettevõtja tõendab, et ta sissetulek on alla tema ametikategooria kindlustatava sissetuleku alampiiri, on tal õigus teha sissemaks oma tegeliku sissetuleku põhjal.

Vabatahtlike kindlustusmaksete korral on maksete määr 14,8% kas kindlustatud isiku põhilisest kindlustatud sissetulekust või eelmiste aastate sissetulekust. Sellest 14,8%-st tasub 11% vabatahtlik maksemaksja ise ja 3,8% riik. Välisriigis Küprose kodanikest tööandjate juures töötavad vabatahtlikud maksemaksjad tasuvad sissemaksid 13,6% töölepingus määratud töötasust, mis on alla kindlustatava sissetuleku ülempiiri. Sellele lisaks maksab riik 4,3%.

Kindlustusmaksete tasumise kohustus tekib, kui palgatöötaja saab tööandjalt töötasu vähemalt 2 eurot nädalas või vähemalt 7 eurot kuus. Töötasuta töötavate praktikantide ja töötavate kinnipeetavate korral on kindlustusmaksed kohustuslikud ja ülalmainitud eeskiri nende kohta ei kehti.

Füüsilisest isikust ettevõtjad tasuvad kindlustusmaksid igal kindlustusnädalal, mille vältel nad töötavad.

Isikud, kes töötavad samal kindlustusnädalal samal ajal või järjest palgatöötajatena ja füüsilisest isikust ettevõtjatena, peavad tasuma kindlustusmaksid mõlema tegevuse pealt. Iga kindlustusaasta lõpus makstakse kindlustatud isiku poolt füüsilisest isikust ettevõtja tegevuse eest tasutud kindlustusmaksed, mis ületavad kindlustatava töötasu ülempiiri, kindlustatud isikule tagasi.

Kui isik töötab ühel ja samal makseperioodil (nädal või kuu) mitme tööandja juures, peab iga tööandja tasuma selle töötaja töötasu pealt kindlustusmaksid kuni kindlustatava sissetuleku ülempiirini. Iga makse aasta lõpus makstakse palgatöötaja töötasu pealt ülempiiri ületavas summas tehtud isiklikud sissemaksed talle tagasi. Tööandja tehtud sissemaksid ei tagastata.

Isikud, kellel on õigus tasuda sissemaksid samal ajal vabatahtlikult ja kohustuslikult (palgatöötajana ja füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevad isikud), võivad teha vabatahtlikult sissemaksid, kui nende kindlustatav töötasu on väiksem kui töötasu, mille pealt nad on otsustanud teha vabatahtlikke sissemaksid.

Tööandjad tasuvad igal kuul kindlustusmaksid (sealhulgas palgatöötaja osa) eelnenud kuu eest 1 kuu jooksul alates kindlustuskuu lõpust. Füüsilisest isikust ettevõtjad tasuvad kindlustusmaksed kord kvartalis eelnenud kvartali eest 1 kuu ja 10 päeva jooksul alates kvartali lõpust. Soovi korral võib kindlustusmaksid tasuda igal kuul.

Vabatahtlikud maksemaksjad tasuvad kindlustusmaksed eelnenud perioodi eest kord kuus, kvartalis või aastas. Vabatahtlikud maksemaksjad, kes ei tasu iga-aastasi kindlustusmaksid (näiteks 2012. aasta eest) järgneva 12 kuu jooksul (st 2013. aasta jooksul), kaotavad õiguse vabatahtlike kindlustusmaksete tegemiseks selle aasta eest, mille eest nad kindlustusmaksid ei tasunud (st 2012. aasta eest).

Kui tööandja või füüsilisest isikust ettevõtja hilineb kindlustusmaksete tasumisega, tuleb tal automaatselt tasuda viivist, mis on kindel protsent tasumisele kuuluvast kindlustusmaksest ja mis kasvab vastavalt viivituse kestusele. Esimesel hilinemiskuul on viivis 3% ning see tõuseb iga kuuga 3% võrra kuni 27%-ni.

Kindlustusmaksete tasumise kohustus lõpeb, kui kindlustatu jõuab pensioniikka (65 aastat). Kui isik on jõudnud pensioniikka, kuid ei vasta kindlustustingimustele, mis annaksid talle õiguse saada vanaduspensioni, peab ta jätkama kindlustusmaksete tasumist, kuni need tingimused on täidetud. Pärast 68-aastaseks saamist ei pea kindlustusmakseid siiski enam tasuma.

Järgmised perioodid arvatakse kindlustusstaaži hulka:

- kogu täiskoormusega õpingute periood või kutseõpe pärast 16-aastaseks saamist;
- isiku esimest korda kindlustamise päevale eelnenud periood kuni eelnenud kindlustusaasta esimese päevani;
- kogu töötuse aeg, mille kestel makstakse töötuskindlustushüvitist, ning töötuse aeg kuni 26 nädala jooksul, mille kestel kindlustatud isikul ei ole õigust saada töötuskindlustushüvitist (ainult palgatöötajad);
- kogu haigusest, õnnetusest, rasedusest ja sünnitusest või invaliidsusest tingitud periood, mille jooksul makstakse hüvitist. Palgatöötajatel on töövõimetuse korral, mille eest ei maksta hüvitisi, õigus saada kindlustusstaaži kuni 26 nädala eest. Füüsilisest isikust ettevõtjate korral annab selline periood samuti õiguse saada kindlustusstaaži, kui nad enne seda tasusid kindlustusmakseid;
- kogu vanemapuhkuse periood.

Naistele, kellel on õigus saada pensioni pärast 31. detsembrist 1992, antakse iga lapse eest kuni lapse 12-aastaseks saamiseni kuni 156-nädala eest kindlustusstaaži.

Alla 63-aastase kindlustatud isiku invaliidsuse või surma korral loetakse invaliidsus- või surmakuupäeva ja 63-aastaseks saamise vahelist perioodi kindlustusperioodiks. Selle perioodi kindlustatav sissetulek põhineb üldiselt isiku keskmisel lisakindlustuse raames kindlustataval töötasul surma- või invaliidsuse tekke kuupäevale eelnenud viimase 5 aasta jooksul. Kui isik on olnud kindlustatud vähem kui 5 aastat, arvutatakse keskmine välja tegelike kindlustusaastate põhjal.

Töötuse perioodil, raseduse ja sünnituse, haiguse, vigastuse või invaliidsuse perioodi eest antav kindlustusstaaž võrdub töötasuga, mille põhjal arvutati makstud hüvitis. Muu antav kindlustusstaaž võrdub kindlustatava põhitöötasuga.

Kindlustatav põhitöötasu on 170,88 eurot nädalas ehk 8886 eurot aastas. Põhitöötasu on piiriks kahe riigis kehtiva maksealuse vahel: põhikindlustus, mille kindlustusmakseid tehakse põhitasu pealt, ning lisakindlustus, mille kindlustusmakseid tehakse lisatasu pealt.

Kõikide kindlustatute aastane kindlustatav kogutöötasu jagatakse kahte vahemikku: põhikindlustuse vahemik, mis hõlmab kindlustatavat töötasu kuni põhitöötasuni, ja lisakindlustuse vahemik, mis hõlmab põhitöötasust suuremat kindlustatavat töötasu.

Igal aastal antakse igale kindlustatud isikule nn kindlustuspunkte. Üks kindlustuspunkt võrdub põhitöötasu aastase summaga. Esimene kindlustuspunkt (kuni 1-ni) kuulub kindlustatava töötasu põhikindlustuse vahemikku ja kõik 1-st suuremad kindlustuspunktid kuuluvad kindlustatava töötasu lisakindlustuse vahemikku.

Kindlustatava põhitöötasu summa vaadatakse igal aastal üle vastavalt kindlustatava töötasu üldtaseme kõikumisele, tuginedes ministrite nõukogu korraldusele.

II peatükk. Tervishoid

Teie õigused tervishoiuteenustele

Tervishoiuhüvitisi makstakse Küprose ja ELi/EMP ning Šveitsi kodanikele, kes on Küprose alalised elanikud. Hüvitiste suurus on otseselt seotud üksikisikute või perekondade sissetulekuga ning see hõlmab teenuseid, mida pakuvad riiklikud raviasutused.

- Tasuta arstiabi antakse üksikisikutele, kelle aastane sissetulek ei ole suurem kui 15 377,41 eurot, ning perekondadele, kelle aastane sissetulek ei ole suurem kui 30 754,82 eurot, millele lisandub 1708,60 eurot iga ülalpeetava lapse kohta.
- Vähendatud tasu arstiabi antakse üksikisikutele, kelle aastane sissetulek on vahemikus 15 377,42 kuni 20 503,22 eurot, ning perekondadele, kelle aastane sissetulek on vahemikus 30 754,83 kuni 37 589,23 eurot, millele lisandub 1708,60 eurot iga ülalpeetava lapse kohta.
- Ülejäänud isikud võivad kasutada riigi raviteenuseid, makstes teatud aja tagant kindlaksmääratavaid tasusid. Kuluka haiglaravi kulusid võib vähendada, võttes arvesse patsiendi sissetulekutaset.
- Tasuta tervishoiuteenuseid pakutakse teatud kroonilisi haigusi põdevatele isikutele, riigiametnikele, riigiteenistujatele, isikutele, kes kuuluvad perekonda, kus on kolm või rohkem last, riigiabi saavatele isikutele jne.

Tervishoiuteenuste saamine sõltub riiklikus tervishoiusüsteemis registreerimisest.

Mida hüvitised hõlmavad?

Osutatavad tervishoiuteenused hõlmavad järgmist:

- üldarsti ambulatoorsed teenused, eriarsti ambulatoorsed ja haiglateenused;
- vajalikud ravimid ja farmaatsiavahendid;
- diagnostilised ja parameditsiinilised uuringud;
- haiglaravi;
- hambaravi, välja arvatud proteesimine, mida võimaldatakse ainult väikese sissetulekuga elanikekategoriatele.

Erahaiglaid võib samuti kasutada piiratud ulatuses erijuhtudel ja eelneva loa saamisel. Patsiendid võivad arsti vabalt valida. Nad ei ole kohustatud end ühe üldarsti juures arvele võtma. Eriarsti vastvõtule pääseb üldarsti saatekirjaga. Patsient suunatakse haiglasse, kus raviarst töötab.

Tervishoiuteenuste osutamine

Tervishoiuteenuseid pakuvad mis tahes riiklikud raviasutused. Isikute, kes on riiklikus tervishoiusüsteemis registreerinud, tasu võib vähendada või kõrvaldada sõltuvalt nende ravikaardil olevast teabest.

Üldiselt peavad patsiendid külastama riikliku arstipraksisega tegelevat isikut, kes suunab patsiendid eriarsti juurde või haiglasse vastavalt terviseseseisundile.

Tervishoiuteenuseid pakuvad ka mis tahes eraarstid või Küprosel tegutsevad eraraviasutused, ent raha ei tagastata.

III peatükk. Rahalised haigushüvitised

Teie õigused rahalistele haigushüvitistele

Ravikindlustushüvitist makstakse töövõimetutele palgatöötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele vanuses 16–63 aastat. Isikutel, kes ei ole 63-aastaseks saades täitnud pensioniõiguse saamiseks vajalikke kindlustustingimusi, on õigus saada hüvitist nõutud kuupäevani, kuid mitte pärast 65-aastaseks saamist.

Kindlustustingimuste täitmiseks peab taotluse esitaja:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 26 nädalat ja maksnud töövõimetuse tekkimise kuupäevaks kindlustusmaksid summas, mis võrdub vähemalt 26-kordse nädalase kindlustatava põhitöötasu summaga (0,5 kindlustuspunkti), ning
- olema tasunud eelneva kindlustusaasta jooksul kindlustatava töötasu pealt kindlustusmaksid summas, mis on vähemalt 20-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa, või olema saanud samaväärset tinglikku kindlustusstaazi (0,39 kindlustuspunkti).

Et saada sama hüvitist pärast õiguse lõppemist uuesti, peab kindlustatu olema pärast õiguse lõppemist tasunud sissetuleku eest kindlustusmaksid summas, mis võrdub vähemalt 26-kordse nädalase kindlustatava põhitöötasuga (0,5 kindlustuspunkti). Peale selle peab õiguse lõppemisest olema möödunud 13 töönädalat.

Mida hüvitised hõlmavad?

Nädala põhihüvitis on 60% põhikindlustuse kindlustuspunktide nädala väärtusest asjakohasel kindlustusaastal. Seda suurendatakse 80%, 90% või 100%-ni vastavalt sellele, kas ülal peetakse 1, 2 või 3 inimest (kuni 3 ülalpeetavat). Nädala lisahüvitis on 50% lisakindlustuse kindlustuspunktide nädala väärtusest asjakohasel kindlustusaastal, mis ei tohi ületada nädala kindlustatava põhisissetuleku summat. Abikaasat (meest või naist) peetakse ülalpeetavaks, kui tema saadav palk või hüvitis on väiksem kui ülalpeetava eest makstav lisatasu.

Hüvitist ei maksta, kui asjaomane palgatöötaja saab täispalka. Kui ta saab vähendatud palka, ei tohi makstav hüvitis ja osaline palk kokku ületada täispalka.

Periood, mille eest haigushüvitist makstakse, ei tohi ületada iga töökatkestuse perioodi kohta 156 päeva. Kui töövõimetus ei ole püsiv, pikendatakse seda perioodi teatud eritingimustel kuni 312 päevani.

Rahaliste haigushüvitiste taotlemine

Haigusest tingitud töövõimetus võib 1. päevast alates kinnitada arst. Haiguse ajal võib kindlustatul olla vaja lasta end täiendavalt kontrollida heakskiidetud sotsiaalkindlustusarsti juures või arstlikul komisjonil. Taotlus koos asjakohaste tõenditega tuleb esitada 21 päeva jooksul alates haigeks jäämisest. Kehtestatud on 3-päevane ooteaeg palgatöötajatele ning 9-päevane ooteaeg füüsilisest isikust ettevõtjatele. Füüsilisest isikust ettevõtjate suhtes kohaldatakse õnnetuse või haiglaravi korral samu tingimusi kui palgatöötajatele.

IV peatükk. Vanemahüvitised

Teie õigused vanemahüvitistele

Rasedus- ja sünnitushüvitist makstakse kõikidele töötavatele naistele, olenemata sellest, kas nad on palgatöötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad, 18 nädala vältel alates 6.–2. nädalast enne eeldatavat sünnituskuupäeva. Hüvitist makstakse 16 nädala jooksul ka alla 12-aastase lapse lapsendanud emadele.

Kindlustustingimuste täitmiseks peab taotluse esitaja:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 26 nädalat ja maksnud rasedus- ja sünnitushüvitise saamise õiguse tekkimise kuupäevaks põhikindlustuse raames kindlustusmakseid summas, mis võrdub vähemalt 26-kordse nädalase kindlustatava põhitöötasu summaga (0,5 kindlustuspunkti), ning
- olema kogunud asjakohase kindlustusaasta jooksul kas maksete või kompensatsiooni kaudu kindlustusstaazi summas, mis on vähemalt 20-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa (0,39 kindlustuspunkti).

Peale selle makstakse pärast iga lapse sünni sünnitoetust, kui ema või tema abikaasa täidab kindlustustingimusi.

Mida hüvitised hõlmavad?

Rasedus- ja sünnitushüvitist makstakse teatud perioodi vältel. Seda makstakse sünnitavatele naistele 18 nädala vältel alates 9.–2. nädalast enne eeldatavat sünnituskuupäeva. Kui vastsündinut hoitakse inkubaatoris enneaegse sündimise tõttu, võib rasedus- ja sünnitushüvitise maksmist pikendada kuue nädala võrra (maksimaalne periood). Lapsendavatele naistele makstakse hüvitist alla 12-aastase lapse lapsendamise korral 16 nädala jooksul alates lapsendamise nädalast.

Rasedus- ja sünnitushüvitise nädala põhimäär on 75% põhikindlustuse kindlustuspunktide nädala väärtusest asjakohasel kindlustusaastal ning seda suurendatakse 80%, 90% või 100%-ni vastavalt sellele, kas ülal peetakse 1, 2 või 3 inimest (kuni 3 ülalpeetavat). Nädala lisahüvitis on 75% lisakindlustuse kindlustuspunktide nädala väärtusest asjakohasel kindlustusaastal. Hüvitist ei maksta, kui naine saab rasedus- ja sünnitushüvitise perioodil täispalka. Kui ta saab osalist palka, siis ei tohi selle töötasu ja hüvitise summa kokku ületada täispalka.

Sünnitoetus on kindlasummaline toetus, mida makstakse kõikidele naistele, kellel on õigus seda saada, ühesuuruses summas, mis alates 9. juulist 2010 on iga lapse eest saadav toetus 6% aastase põhikindlustuse kindlustuspunktist (8886 eurot × 6% = 533,16 eurot). Kindlustustingimuste täitmise osas võetakse arvesse kas taotleja või tema abikaasa andmeid.

Vanemahüvitiste taotlemine

Taotlus koos asjakohaste tõenditega tuleb esitada sünnitoetuse saamiseks ühe aasta jooksul pärast lapse sünni, rasedus- ja sünnitushüvitise saamiseks 21 päeva jooksul pärast rasedus- ja sünnitustoetuse saamise õiguse tekkimise esimesest päevast.

V peatükk. Invaliidsushüvitised

Teie õigused invaliidsushüvitistele

Invaliidsuspensiooni makstakse isikutele, kes on olnud töövõimetud vähemalt 156 päeva ja kes jäävad tõenäoliselt töövõimetuks alaliselt. Alaliselt töövõimetud on inimesed, kes ei suuda teenida tegevusalal, millel nad võiksid põhimõtteliselt normaalolukorras töötada, rohkem kui 1/3 summast, mida tavaliselt teenib sama elukutse ning haridustasemega terve isik samas valdkonnas, või (60–63-aastaste isikute korral) rohkem kui 50% sellest summast.

Kindlustustingimuste täitmiseks peab taotluse esitaja:

1. olema olnud kindlustatud vähemalt 156 nädalat kuni invaliidsuse tekkimiseni;
2. maksnud põhikindlustusmaksid kuni invaliidsuse tekkimiseni summas, mis on vähemalt 156-kordse nädalase kindlustatava põhitöötasu summa (põhikindlustuse 3 kindlustuspunkti);
3. olema perioodil alates 5. oktoobrist 1964 (või kui ta sai 16-aastaseks pärast 5. oktoobrit 1964, siis alates 16-aastaseks saamise aasta esimesest päevast) või alates 7. jaanuarist 1957, kui see on toetusesaajale kasulik, kuni nädalani enne nädalat, mil ta jäi töövõimetuks, saanud kas makstud maksete või kompensatsioonina kindlustuspunkte summas vähemalt 25% hõlmatud aastate summast;
4. olema kogunud töövõimetuse tekkimise aastale eelnenud aastal või eelmise kahe aasta keskmisena kas makstud maksete või kompensatsioonina kindlustusstaaži summas, mis võrdub 20-kordse nädalase kindlustatava põhitöötasu summaga (0,39 kindlustuspunkti).

Õnnetuse tagajärjel tekkinud invaliidsuse korral on kindlustatul õigus saada invaliidsuspensiooni, kui ta vastab kindlustustingimustele, mis kehtivad haigushüvitise korral.

Kuigi õiguste andmisel võetakse arvesse ainult palgatöötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate kindlustusmaksid, võetakse pensioni suuruse arvutamisel arvesse ka vabatahtlike kindlustusmaksid. Osalise ja täieliku invaliidsuse korral makstavat invaliidsushüvitist võib taotleda kuni 63-aastaseks saamiseni (vanuse alampiiri ei ole).

Mida hüvitised hõlmavad?

Invaliidsuspensioon koosneb kahest osast: põhi- ja lisapensionist. Kui töövõime kaotus on täielik, makstakse täissummas invaliidsuspensiooni, mille suurus arvutatakse nii:

- igapäevase põhipensioni suurus on 60% maksetega ja kompensatsioonina kogutud põhikindlustuse kindlustuspunktide aasta keskmise igapäevasest väärtusest ning seda suurendatakse kuni 80%, 90% või 100%-ni olenevalt sellest, kas isiku ülalpidamisel on 1, 2 või 3 inimest. Kui pensionisaaja on abielus, ei ole abikaasa eest lisapensioni ette nähtud, välja arvatud juhul, kui ta ei suuda end ise ülal pidada. Kui hüvitise taotlejal ei ole õigus saada abikaasa eest suuremat hüvitist, võrdub ülalpeetavate laste ja teiste ülalpeetavate eest saadud hüvitise lisa 10%-ga põhipensionist iga ülalpeetava kohta (kuni 2 ülalpeetavat);

- iganädalane lisapension on 1/52 1,5%-st lisakindlustuse kindlustuspunktide koguväärtusest. Arvesse võetakse pensionisaaja kõigi tööaastate jooksul kogutud punkte, millele lisatakse kompensatsioonina saadud punktid invaliidsuse tekkimise kuupäevast kuni 63-aastaseks saamiseni.

Kui sissetuleku kaotus on osaline, vähendatakse invaliidsuspensionini teatud protsendi võrra vastavalt sellele, kui suur on hinnanguliselt töövõime kaotus:

- 50–66,66% – 60% täispensionist;
- 66,67–75% – 75% täispensionist;
- 76–99% – 85% täispensionist.

Pensioni põhiosa suurendatakse vastavalt ülalpeetavate arvule. Skeemi aluseks on miinimumpension:

- üksiku isiku korral 87,15 eurot nädalas ($85\% \times 60\% \times 170,88$ eurot);
- 1 ülalpeetava korral 116,20 eurot nädalas ($85\% \times 80\% \times 170,88$ eurot);
- 2 ülalpeetava korral 130,72 eurot nädalas ($85\% \times 90\% \times 170,88$ eurot);
- 3 ülalpeetava korral 145,25 eurot nädalas ($85\% \times 100\% \times 170,88$ eurot).

Osalise invaliidsuse korral korrutatakse summad ka invaliidsusastmega. Sätestatud maksimumpension puudub. Peale selle on hüvitise saajatele arstiabi riigi haiglates ja raviasutustes tasuta.

Invaliidsushüvitiste taotlemine

Invaliidsushüvitist tuleb taotleda 3 kuu jooksul alates invaliidsuse tekkimisest.

VI peatükk. Vanaduspensionid ja -hüvitised

Teie õigused vanadushüvitistele

Vanaduspension

Ametlik vanaduspensioniiiga on 65 aastat. Teatud eritingimustel võib jääda pensionile 63-aastaselt. Kaevurite pensioniiga on 63 aastat. Kaevuritel, kes on töötanud vähemalt 3 aastat kaevanduses, on õigus saada vanaduspension tavalisest pensionieast 1 kuu võrra varem iga 5-kuuse perioodi kohta, mille vältel nad on kaevanduses töötanud, kui nad on kaevanduses töötamise lõpetanud, kuid mitte enne 58-aastaseks saamist. Muud eelpensioni ei ole õigusaktides ette nähtud.

Kindlustustingimuste täitmiseks peab taotluse esitaja:

ajavahemikus 6. oktoobrist 1980 kuni 3. jaanuarini 2010:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 156 nädalat;
- olema tasunud pensionieani põhikindlustuste raames kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 156-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa (3 kindlustuspunkti);
- olema perioodil alates 5. oktoobrist 1964 (või kui ta sai 16-aastaseks pärast 5. oktoobrit 1964, siis alates 16-aastaseks saamise aasta esimesest päevast) või alates 7. jaanuarist 1957, kui see on toetusesaajale kasulik, kuni nädalani enne nädalat, mil pensioni saamise õigus tekkis, saanud kas makstud maksete või kompensatsioonina kindlustuspunkte summas vähemalt 25% hõlmatud aastate summast;

ajavahemikus 4. jaanuarist 2010 kuni 2. jaanuarini 2011:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 260 nädalat;
- olema tasunud pensionieani põhikindlustuse raames kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 260-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa (5 kindlustuspunkti);
- olema perioodil alates 5. oktoobrist 1964 (või kui ta sai 16-aastaseks pärast 5. oktoobrit 1964, siis alates 16-aastaseks saamise aasta esimesest päevast) või alates 7. jaanuarist 1957, kui see on toetusesaajale kasulik, kuni nädalani enne nädalat, mil pensioni saamise õigus tekkis, saanud kas makstud maksete või kompensatsioonina kindlustuspunkte summas vähemalt 30% hõlmatud aastate summast;

ajavahemikus 3. jaanuarist 2011 kuni 1. jaanuarini 2011:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 364 nädalat;
- olema tasunud pensionieani põhikindlustuse raames kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 364-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa (7 kindlustuspunkti);
- olema perioodil alates 5. oktoobrist 1964 (või kui ta sai 16-aastaseks pärast 5. oktoobrit 1964, siis alates 16-aastaseks saamise aasta esimesest päevast) või alates 7. jaanuarist 1957, kui see on toetusesaajale kasulik, kuni nädalani enne nädalat, mil pensioni saamise õigus tekkis, saanud kas makstud maksete või kompensatsioonina kindlustuspunkte summas vähemalt 30% hõlmatud aastate summast;

alates 2. jaanuarist 2012:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 520 nädalat;
- olema tasunud pensionieani põhikindlustuse raames kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 520-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa (10 kindlustuspunkti);
- olema perioodil alates 5. oktoobrist 1964 (või kui ta sai 16-aastaseks pärast 5. oktoobrit 1964, siis alates 16-aastaseks saamise aasta esimesest päevast) või alates 7. jaanuarist 1957, kui see on toetusesaajale kasulik, kuni nädalani enne nädalat, mil pensioni saamise õigus tekkis, saanud kas makstud maksete või kompensatsioonina kindlustuspunkte summas vähemalt 30% hõlmatud aastate summast;

Et pensioni taotlejal tekiks 63-aastaselt pensioni saamise õigus, peab ta kas

- olema vähemalt 63-aastane ja täitma asjakohaseid kindlustustingimusi, välja arvatud see, et ta peab olema perioodil alates 5. oktoobrist 1964 (või kui ta sai 16-aastaseks pärast 5. oktoobrit 1964, siis alates 16-aastaseks saamise aasta esimesest päevast) või alates 7. jaanuarist 1957, kui see on toetusesaajale kasulik, kuni nädalani enne nädalat, mil pensioni saamise õigus tekkis, saanud kas makstud maksete või kompensatsioonina kindlustuspunkte summas vähemalt 70% hõlmatud aastate summast, või
- olema saanud õiguse invaliidsuspensionile vahetult enne 63-aastaseks saamist, või
- olema 63–65-aastane ning tal pidi olema invaliidsuspensiooni õigus enne 63-aastaseks saamist.

Vanadustoetus

Isikul, kelle tegeliku kindlustatava sissetuleku või kompensatsioonina arvestatavate kindlustusmaksete keskmine ei ole vähemalt 25 või 30% kindlustatava põhitöötasu nädalasummast (vt eespool), on õigus saada 68-aastaselt kindlasummalist toetust 15% tema kindlustatava (maksete ja kompensatsioonina arvestatava) töötasu kogusummast. Seda toetust ei maksta, kui isikul on õigus saada sotsiaalpensioni.

Kindlustustingimuste täitmiseks peab taotluse esitaja:

ajavahemikus 6. oktoobrist 1980 kuni 3. jaanuarini 2010:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 156 nädalat;
- olema tasunud kuni 68-aastaseks saamiseni põhikindlustuse raames kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 156-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa (3 kindlustuspunkti);

ajavahemikus 4. jaanuarist 2010 kuni 2. jaanuarini 2011:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 208 nädalat;
- olema tasunud kuni 68-aastaseks saamiseni põhikindlustuse raames kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 208-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa (4 kindlustuspunkti);

ajavahemikus 3. jaanuarist 2011 kuni 1. jaanuarini 2012:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 260 nädalat;
- olema tasunud kuni 68-aastaseks saamiseni põhikindlustuse raames kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 260-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa (5 kindlustuspunkti);

alates 2. jaanuarist 2012:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 312 nädalat;
- olema tasunud kuni 68-aastaseks saamiseni põhikindlustuse raames kindlustusmaksleid summas, mis on vähemalt 312-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa (6 kindlustuspunkti);

Muud hüvitised

Kõikidele pensionäridele makstakse pensioni suurendamiseks eritoetust. Alates 1. detsembrist 2009 ei ole seda antud uutele inimestele, sest toetuste ja hüvitiste ameti väikese sissetulekuga pensionäride toetamise kava rakendamine on lõppenud.

Peale selle makstakse Küprose vähemalt 65-aastastele elanikele sotsiaalpensioni eeldusel, et nad vastavad sätestatud elukohakriteeriumidele ja neil ei ole õigust saada pensioni mis tahes mujalt allikast, kui see pension oleks suurem kui sotsiaalpension. Kui pension või muu sarnane saadav makse on väiksem kui sotsiaalpension, võidakse pensionäriks kahe pensioni vahe hüvitada.

Mida hüvitised hõlmavad?

Nii nagu invaliidsuspension, koosneb ka vanaduspension kahest osast: põhi- ja lisapensionist. Iganädalase põhipensioni suurus on 60% põhikindlustuse raames maksete maksimisega või kompensatsiooni kogutud kindlustuspunktide aasta keskmisest ning seda suurendatakse kuni 80%, 90% või 100%-ni olenevalt sellest, kas isiku ülalpidamisel on vastavalt 1, 2 või 3 inimest. Kui pensionisaaja on abielus, ei ole abikaasa eest lisapensioni ette nähtud, välja arvatud juhul, kui ta ei suuda end ise ülal pidada. Kui hüvitise taotlejal ei ole õigus saada abikaasa eest suuremat hüvitist, võrdub ülalpeetavate laste ja teiste ülalpeetavate eest saadud hüvitise lisa 10%-ga põhipensionist iga ülalpeetava kohta (kuni 2 ülalpeetavat).

Iganädalane lisapension moodustab 1/52 1,5%-st lisakindlustuse raames kõigi tööaastate vältel kas maksete maksimisega või kompensatsioonina kogutud kindlustuspunktide koguväärtusest.

Igal pensionäriks, kes on teinud sissemakseid kindlustatava töötasu pealt pensioniõiguse tekkimise kuupäevast 65-aastaseks saamiseni, on õigus saada pensionile iganädalast lisatasu 1/52 1,5%-st kindlustatavast töötasust.

Iga isik, kellel on õigus saada vanaduspensioni, võib taotleda pensioni maksimise alustamise edasilükkamist kuni 68-aastaseks saamiseni. Sel juhul suureneb vanaduspension 0,5% võrra iga töötatud kuu eest alates edasilükkamise kuust kuni pensioni alguskuuni. (Lese pensioni korral suurendatakse pensioni vastavalt.)

Miinumumvanaduspension on 85% täielikust põhipensionist:

- üksiku isiku korral 87,15 eurot nädalas ($85\% \times 60\% \times 170,88$ eurot);
- 1 ülalpeetava korral 116,20 eurot nädalas ($85\% \times 80\% \times 170,88$ eurot);
- 2 ülalpeetava korral 130,72 eurot nädalas ($85\% \times 90\% \times 170,88$ eurot);
- 3 ülalpeetava korral 145,25 eurot nädalas ($85\% \times 100\% \times 170,88$ eurot).

Vanadushüvitiste taotlemine

Taotlus koos asjakohaste originaaltõenditega tuleb esitada 3 kuu jooksul alates õiguse tekkimise kuupäevast.

VII peatükk. Toitjakaotushüvitised

Teie õigused toitjakaotushüvitistele

Lesepension

Lesepensioni makstakse lesestunud naistele ja teatud tingimustel ka lesestunud meestele, kui surnud on nende abikaasa, kellel olid surma ajaks täidetud asjakohased kindlustustingimused.

Lesepensioni saamisega seotud kindlustustingimused on järgmised:

- taotlejatele, kelle abikaasa suri pensionieas, kehtivad samad tingimused kui vanaduspensioni suhtes;
- taotlejatele, kelle abikaasa suri enne pensioniikka jõudmist, kehtivad invaliidsuspensiooni suhtes kehtestatud kaks esimest tingimust;
- lesel, kelle abikaasa suri õnnetuse tõttu, on õigus saada pensioni, kui matusetoetuse saamise kindlustustingimused on täidetud.

Orvuhüvitis

Orvuhüvitist makstakse alaealistele järgmistel juhtudel:

1. Mõlemad vanemad on surnud või vanemad olid lahutatud ja eestkostjaks olnud vanem on surnud. Üks vanematest peab olema sel juhul kindlustatud.
2. Üks vanem on surnud ja elaval vanemal ei ole õigust lesepensionile.
3. Üks vanem, kes oli lesk ja sai lesepensioni, on taasabiellunud.

Viimasel kahel juhul peab surnud vanem olema täitnud lesepensioni kindlustustingimused.

Matusetoetus

Matusetoetust makstakse juhul, kui sureb:

- vanadus-, invaliidsus- või lesepensioni, surmahüvitist või teadmata kadunud isiku toetust saanud isik;
- orvuhüvitist saanud orb;
- isik tööõnnetuse või kutsehaiguse tagajärjel;
- isik, kes surma hetkel täidab kindlustusmaksete tasumise tingimusi, mis on samad kui abiellumistoetuse tingimused;
- maksete tasumise tingimustele vastava kindlustatu või pensionäri ülalpeetav isik.

Mida hüvitised hõlmavad?

Lesepension

Nii nagu vanaduspension, koosneb ka lesepension kahest osast: põhi- ja lisapensionist.

Iganädalase põhipensiooni suurus on 60% põhikindlustuse raames kas maksete maksmisega või kompensatsioonina kogutud kindlustuspunktide aasta keskmise iganädalasest väärtusest ning seda suurendatakse kuni 80%, 90% või 100%-ni olenevalt sellest, kas ülalpeetavaid on 1, 2 või 3. Lisapension on sellise lese korral, kelle abikaasa ei saanud vanaduspensiooni, 60% lisainvaliidsuspensionist, mida surnud isikul oleks olnud surma ajal õigus saada, kui teda oleks käsitatud sel ajal invaliidina, või lese korral, kelle abikaasa sai vanaduspensiooni, 60% lisavanaduspensionist, mida surnud isikule maksti.

Lesel on õigus saada kindlasummalist toetust, kui kindlustustingimused ei ole täidetud. Kui surnud abikaasa ei olnud jõudnud pensioniikka, makstakse kindlasummalist toetust juhul, kui surnud abikaasa oli maksnud põhikindlustuse raames makseid summas, mis võrdub vähemalt 156-kordse iganädalase kindlustatava põhitöötasu summaga (vähemalt 3 kindlustuspunkti). Kui surnud abikaasa sai vanaduspensiooni või oleks taotlemise korral seda saanud, on kindlustustingimused samad kui kindlasummalise vanadustoetuse korral. See toetus on 15% põhikindlustuse raames kas maksete maksmisega või kompensatsioonina kogutud kindlustuspunktide koguväärtusest ja 9% lisakindlustuse raames kogutud kindlustuspunktide väärtusest. Kui lesk abiellub uuesti, on tal õigus kindlasummalisele toetusele summas, mis on ühe aasta pension ilma ülalpeetavate lisatasudeta.

Suurim hüvitis lese põhipensiooni korral on 100% põhikindlustuse raames kindlustatavast töötasust, kui taotlejal on 3 ülalpeetavat. Lisapensiooni ülempiir puudub.

Orvuhüvitis

Eespool kirjeldatud 1. juhul koosneb orvuhüvitis põhi- ja lisahüvitisest:

- orbude iganädalane põhihüvitis on 40% iganädalasest kindlustatava põhitöötasu summast iga orvu kohta;
- iganädalane lisahüvitis on 50% lisalesepensionist, mida maksti või oleks makstud vanema surma korral. Vähemalt 2 orvu korral on lisahüvitis 100% lisalesepensionist.

Eespool kirjeldatud 2. ja 3. juhul on orvuhüvitis 20% iganädalase kindlustatava põhitöötasu summast orvu kohta ning seda makstakse kuni 3 orvule.

Toitjakaotuspensiooni makstakse kuni 15-aastaseks saamiseni või kuni 23-aastaseks saamiseni, kui orb on tütarlaps, kes jätkab õpinguid täisõppeajaga, ja kuni 25-aastaseks saamiseni, kui orb on poisslaps, kes jätkab täisõppeajaga õpinguid või teenib sõjaväes. Vanusepiirangut ei kohaldata orbude korral, kes on alaliselt võimetud ennast ise ülal pidama. Ühekordset toetust summas, mis võrdub 1 aasta toetusega, makstakse orvule juhul, kui tema õigused kaovad muul põhjusel kui surma tõttu enne 17-aastaseks saamist.

Orbudele, kes on kaotanud ühe vanema, makstakse põhipensiooni 34,18 eurot nädalas ning seda igale lapsele kuni 3 lapseni. Orbudele, kes on kaotanud mõlemad vanemad, makstakse põhipensiooni 40% kindlustatavast põhitöötasust, 68,35 eurot nädalas igale orvule. Lisapension rohkem kui 2 orvule ei tohi olla suurem kui lisalesepension.

Matusetoetus

Matusetoetus on kindlasummaline toetus, 8% põhikindlustuse aasta kindlustuspunktidest (8,886 eurot × 8% = 710,88 eurot). Ülalpeetava isiku või pensionäri surma korral on kindlasummaline toetus pool sellest summast (355,44 eurot).

Toitjakaotushüvitiste taotlemine

Lesepensioni ja orvuhüvitise saamiseks tuleb taotlus koos asjakohaste tõenditega esitada 3 kuu jooksul ning matusetoetuse saamiseks 1 aasta jooksul.

VIII peatükk. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitised

Teie õigused tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitistele

Tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud hüvitised on järgmised.

Ajutise töövõimetuse hüvitis (õnnetushüvitis)

Ajutise töövõimetuse hüvitist makstakse igale palgatöötajale, kes on jäänud töövõimetuks tööõnnetuse või kutsehaiguse tõttu, kuni 12 kuu jooksul alates õnnetusjuhtumi toimumise või haiguse ilmnemise kuupäevast.

Puudehüvitis

Puudehüvitist makstakse kõikidele palgatöötajatele, kes on tööõnnetuse tõttu kaotanud vähemalt 10% füüsilistest või vaimsetest võimetest, välja arvatud pneumokonioosi korral, mille korral makstakse hüvitist alates 1% kahjustusest.

Puudehüvitist makstakse kindlasummalise hüvitisena (puudetoetus) või pensionina, olenevalt puude astmest. Esimest makstakse 10–19% puude korral ja teist vähemalt 20% puude korral (alla 10% puude korral hüvitist ei maksta).

Toetus surma korral

Surmatoetust makstakse tööõnnetuse tagajärjel surnud palgatöötaja pereliikmetele. Toetus sisaldab lesepensionit, orvuhüvitist ja vanematoetust.

Matusetoetus

Vt peatükki „Toitjakaotushüvitised“

Mida hüvitised hõlmavad?

Ajutise töövõimetuse hüvitise (õnnetushüvitise) suurus on sama kui haigushüvitisel, välja arvatud see, et isikutele, kelle töötasu on väiksem kui kindlustatav põhitöötasu, makstakse miinimumhüvitist vastavalt kindlustatavale põhisissetulekule.

Puudepension koosneb põhi- ja lisapensionist ning seda makstakse järgmiselt:

- iganädalase põhipuudepensionit suurus 100% puude korral on 60% iganädalasest kindlustatavast põhitöötasust ning seda suurendatakse kuni 80%, 90% või 100%-ni olenevalt sellest, kas ülalpeetavaid on 1, 2 või 3;
- iganädalane lisapension on 60% pensionisaaja lisakindlustuse raames kas maksete maksmisega või kompensatsioonina kogutud kindlustuspunktide aasta keskmise iganädalasest väärtusest perioodil, mis algab õnnetuse toimumise aastale eelnenud 2. aasta 1. päeval ja lõpeb õnnetuse toimumise päeval. Puudepension, mida makstakse alla 100% puude eest, on puudega proportsionaalne. Kui puue tagajärjel on isik püsivalt töövõimetu, suurendatakse puudepensionit siiski 75%, 85% ja 100%-ni sarnaselt invaliidsuspensioniga.

Pidevat ravi vajavatele puudepensionist saajatele makstakse pideva ravi toetust. See on 55% põhipuudepensionist 100% puude korral. Igakuine toetus on 225,56 eurot.

Puudetoetus on summa, mis vastab aastas makstavale puudepensionile 100% puude korral (ilma ülalpeetavate lisatasudeta), mis korrutatakse 7-ga (7 aastat) ja puude ulatuse protsendiga. Näide: 10% puude korral on toetus 410,11 eurot \times 13 (aastasumma) \times 7 \times 10% = 3732,00 eurot).

Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitiste taotlemine

Õnnetushüvitise taotlus koos asjakohaste tõenditega tuleb esitada 21 päeva jooksul õnnetuse kuupäevast alates. Invaliidsuse tekkimise puhul peab taotluse esitama kolme kuu jooksul, samas kui matusetootuse asjakohase taotluse peab esitama ühe aasta jooksul.

IX peatükk. Pereküsitised

Teie õigused peretoetustele

Lapsetoetused hõlmavad põhi- ja lisatoetusi.

Vähemalt kolm viimast järjestikust aastat Küprosel elanud vähemalt 1 lapsega perekondadel on õigus saada põhitoetust tingimusel, et pereliikmed elavad koos ja laps on Küprose elanik.

Perekondadel, kelle vallalised lapsed elavad kodus, on õigus saada toetust järgmistel juhtudel:

- kuni lapse 18-aastaseks saamiseni;
- kuni lapse 19-aastaseks saamiseni, kui laps omandab keskharidust; kuni lapse 21-aastaseks saamiseni (poiste puhul) kaitseväes teenimisel (Rahvuskaart);
- 18–25-aastaste meessoost laste eest, kui nad teenivad kaitseväes ja õpivad täisõppeajaga;
- 18–23-aastaste naissoost laste eest, kui nad õpivad täisõppeajaga;
- sõltumata lapse vanusest tingimusel, et lapsed ei suuda end füüsilise või vaimse puude tõttu ise elatama.

Perekonnal on õigus põhitoetusele, kui pere kogu brutosissetulek ei ole suurem kui 49 000 eurot (ühe ülalpeetava lapsega perekondade puhul) või 99 000 eurot (kahe kuni nelja ülalpeetava lapsega perekondade puhul) aasta kohta. Rohkem kui nelja ülalpeetava lapse puhul suurendatakse sissetuleku ülemmäära 10 000 euro võrra lapse kohta.

Lisaks sissetuleku piirväärtusele, kui pere vara, kaasa arvatud kinnisvara, aktsiate, võlakirjade ja väärtpaperite, koguväärtus on suurem kui 1 200 000 eurot, pole õigust lapsetoetuse saamisele.

Lisatoetus

Peredele makstakse brutosissetuleku põhjal ka lisatoetust (vt allpool "Mida hüvitised hõlmavad").

Mida hüvitised hõlmavad?

1 lapsega peredele on põhitoetus 420 eurot aastas. Lisatoetust 105 eurot aastas makstakse peredele, kelle aastasissetulek on kuni 19 500 eurot, ning lisatoetust 50 eurot aastas peredele, kelle aastasissetulek on 19 500–39 000 eurot.

2 lapsega peredele makstakse põhitoetust 840 eurot aastas. Lisatoetust 420 eurot aastas makstakse peredele, kelle aastasissetulek on kuni 19 500 eurot. Peredele, kelle aastasissetulek on 19 500–39 000 eurot, makstakse lisatoetust 310 eurot aastas.

3 lapsega pered saavad põhitoetust 840 eurot aastas lapse kohta. Peale selle saavad nad lisatoetust 315 eurot lapse kohta aastas, kui nende aastasissetulek on alla 19 500 eurot, ning 260 eurot lapse kohta aastas, kui nende aastasissetulek on 19 500–39 000 eurot.

Vähemalt 4 lapsega pered saavad põhitoetust 1390 eurot aastas lapse kohta. Lisahüvitis on sel juhul 460 eurot aastas lapse kohta perekondadele, kelle aastasissetulek on kuni 19 500 eurot, ning 290 eurot aastas lapse kohta perekondadele, kelle aastasissetulek on 19 000–39 000 eurot.

Peretoetuste taotlemine

Antud aasta eest lapsetoetuse saamiseks peab perekond esitama algse avalduse mitte hiljem kui 31. detsembril antud aastal.

Lapsetoetust makstakse vähemalt 3 lapsega peredele iga kuu ning 1–2 lapsega peredele iga aasta lõpus.

Uut üksikvanema toetust hakati maksma 1. juulil 2012 ning selle saamise tingimused on samad, mis lapsetoetuse puhul. Üksikvanema toetuse saamiseks antud aasta eest peab pere esitama avalduse mitte hiljem kui 31. detsembril antud aastal.

Perel on õigus üksikvanema toetuse järgmisele summale, kui pere brutosissetulek ei ole suurem kui:

- 39 000 eurot: 200 eurot kuus lapse kohta,
- 39 000,01 kuni 49 000 eurot: 180 eurot kuus lapse kohta,
- 49 000,01 kuni 59 000 eurot: 160 eurot kuus lapse kohta,
- 59 000,01 kuni 69 000 eurot: 140 eurot kuus lapse kohta,
- 69 000,01 kuni 79 000 eurot: 120 eurot kuus lapse kohta,
- 79 000,01 kuni 89 000 eurot: 100 eurot kuus lapse kohta.

X peatükk. Töötus

Teie õigused töötushüvitistele

Töötuskindlustushüvitist makstakse 16–63-aastastele palgatöötajatele, kes on jäänud töötuks oma tahtest sõltumata. Isikutel, kes ei täida kindlustustingimusi vanaduspensioni saamiseks 63-aastaselt, on õigus saada töötushüvitist kuni nõutava ajani, kuid mitte kauem kui 65-aastaseks saamiseni. Füüsilisest isikust ettevõtjatel ei ole õigust saada töötushüvitist.

Kindlustustingimuste täitmiseks peab taotluse esitaja:

- olema olnud kindlustatud vähemalt 26 nädalat kuni töötuks jäämise kuupäevani;
- olema maksnud töötuks jäämise kuupäevaks põhikindlustuse raames kindlustusmakseid summas, mis võrdub vähemalt 26-kordse nädalase kindlustatava põhitöötasu summaga (0,50 kindlustuspunkti), ning
- olema kogunud asjakohase kindlustusaasta jooksul kindlustusstaaži kas kindlustusmaksetega või kompensatsioonina summas, mis on vähemalt 20-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa (0,39 kindlustuspunkti).

Hüvitise uuesti saamiseks (pärast õiguse lõppemist) peab isik olema pärast õiguse lõppemise kuupäeva tasunud töötasu pealt kindlustusmakseid summas, mis on vähemalt 26-kordne iganädalase kindlustatava põhitöötasu summa (0,50 kindlustuspunkti). Peale selle peab õiguse lõppemise kuupäevast olema möödunud 26 töönädalat.

Üle 60-aastased isikud, kes ei saa kutsepensioni või ühekordset toetust pensionikindlustuskassast, saavad pärast õiguse lõppemist uuesti töötuskindlustushüvitist samadel tingimustel kui haigushüvitise korral (13 töönädalat pärast lõpukuupäeva 26 asemel).

Mida hüvitised hõlmavad?

Töötuskindlustushüvitise maksmise periood ei ole kunagi pikem kui 156 päeva igal töötusperioodi kohta.

Iganädalane töötuskindlustushüvitis on sama suur kui ravikindlustushüvitis ja seda arvutatakse samamoodi. See hõlmab põhi- ja lisahüvitist. Põhihüvitis on 60% põhikindlustuse kindlustuspunkti nädalaväärtusest asjakohasel kindlustusaastal ning seda suurendatakse 80%, 90% või 100%-ni olenevalt sellest, kas isiku ülalpidamisel on 1, 2 või 3 inimest (kuni 3 ülalpeetavat). Lisahüvitis on 50% lisakindlustuse kindlustuspunkti nädalaväärtusest asjakohasel kindlustusaastal, mis ei tohi olla suurem kui iganädalase kindlustatava põhitöötasu. Abikaasat (meest või naist) peetakse ülalpeetavaks, kui tema saadav palk või hüvitis on väiksem kui ülalpeetava eest makstav lisatasu. Kui mõlemal abikaasal on õigus saada toetust samal perioodil, makstakse ülalpeetava kohta lisatasu ainult sellele abikaasale, kellel on õigus suuremale lisatasule.

Töötushüvitiste taotlemine

Hüvitise taotlemiseks tuleb end registreerida kohaliku omavalitsuse tööhõiveametis ja kohalikus sotsiaalkindlustusametis tööotsijana. Kohaldatakse 3-päevast ooteaega, välja arvatud nende isikute korral, kes töötavad välisriigis Küprose kodanikust tööandja juures, kelle korral on ooteaeg 30 päeva.

XI peatükk. Toimetulekutoetused

Teie õigused toimetulekutoetustele

Avaliku hoolekande seadus

Seaduse eesmärk on tagada sotsiaalselt aktsepteeritav minimaalne elustandard Küprose Vabariigis seaduslikele elanikele (ja perekondadele) vastavalt toetuskõlblikkuse kriteeriumidele. Eelkõige võivad toetust taotleda isikud, kelle sissetulek ja muud majanduslikud vahendid ei kata seaduses määratletud põhi- ja erivajadusi. Toetust võidakse anda kas rahalise abina ja/või muude teenustena.

Toetuse saamine põhineb subjektiivsel õigusel; toetuse taotlejale on tagatud õigus toetusele, kui ta vastab kõikidele seaduses sätestatud tingimustele.

Süsteem ei põhine osamaksetel ning toetuste arvutamisel ei ole aluseks tööandja, töötaja ega kindlustatu tehtud osamaksed.

Sotsiaalpensioniseadus

Seadusega tagatakse miinimumsissetulek Küprose vähemalt 65-aastastele elanikele, kellel ei ole õigust pensionile ega muule samalaadsele mis tahes allikast pärinevale sissetulekule ning kes vastavad seaduses sätestatud järgmistele elukohatingimustele:

- taotleja peab olema alates 40-aastaseks saamisest elanud seaduslikult Küprosel vähemalt 20 aastat või
- taotleja peab olema alates 18-aastaseks saamisest elanud seaduslikult Küprosel vähemalt 35 aastat.

Kindlustusperioodide liitmise põhimõtte kohaselt peab pädev asutus arvesse võtma elamisperioode Euroopa Liidu teiste liikmesriikide seaduste alusel. Sotsiaalpensioni ei saa üle kanda teise riiki.

Väikese sissetulekuga pensionäride toetamise kava

See on rahaliste toetuste kava, mille eesmärk on toetada pensionäre, kelle aastasissetulek on alla vaesuspiiri.

Raske liikumispuude toetus

Toetust makstakse raske liikumispuudega isikutele, kes ei saa kõndida ja peavad alati ratastooli kasutama.

Neljajäsemehalvatust põdevate inimeste hooldustoetus

Toetust makstakse inimestele, kelle jäsemed ei liigu üldse või liiguvad väga vähe.

Mõlemapoolhalvatust põdevate inimeste hooldustoetus

Toetust makstakse inimestele, kelle kaks alajäset ei liigu või liiguvad väga vähe.

Pimedate eritoetus

Toetust makstakse:

- isikutele, kelle nägemisteravus on mõlemal silmal 6/60 või väiksem,
- isikutele, kes käisid kuni 1990. aastani pimedate koolis.

Liikumistoetus

Toetust makstakse:

- isikutele, kelle nägemisteravus on mõlemal silmal 6/60 või väiksem,
- isikutele, kellel on alajäsemete liikumisega tõsiseid probleeme.

Mida hüvitised hõlmavad?

Avaliku hoolekande seadus

Avaliku hoolekande raames antavad toetused olenevad taotleja sissetulekust. Taotleja sissetuleku suurenedes väheneb toetuse suurus nii, et toetuse saaja elukvaliteet vastaks kindlaksmääratud miinimumnõuetele. Saadav kogusumma oleneb ülalpeetavate arvust, erivajadustest (nt hooldus, üür, eridieet ja erivajadused) ning taotleja sissetulekust.

Sotsiaalpensioniseadus

Sotsiaalpensioniseadusega tagatakse pension vähemalt 65-aastastele, kellel ei ole õigust saada pensioni ega muud sarnast toetust ühestki muust allikast. Kui taotlejal on õigus teisest allikast saadavale ja sotsiaalpensionist väiksemale pensionile, võib ta nõuda kahe pensioni vahe hüvitamist. Sotsiaalpensionist makstakse kõikidele õigustatud isikutele võrdselt 332,19 eurot ning seda makstakse 13 kuu eest.

Väikese sissetulekuga pensionäride toetamise kava

Kava näeb ette lisatoetuse alla vaesuspiiri elavatele pensionäridele. Kava raames antava toetuse ja leibkonna kogusissetulek ei tohi ületada seda piiri. Arvesse võetakse leibkonna kõigi liikmete sissetulek. Leibkonda kuuluvad abikaasad, lapsed ja teised samas majapidamises elavad isikud.

Raske liikumispuude toetus

Toetuse suurus on 350 eurot kuus.

Neljajäsemehalvatust põdevate inimeste hooldustoetus

Toetuse suurus on 854,30 eurot kuus.

Mõlemapoolhalvatust põdevate inimeste hooldustoetus

Toetuse suurus on 333,43 eurot kuus (summa varieerub sõltuvalt indekseerivast korrigeerimisest iga kuue kuu tagant).

Pimedate eritoetus

Toetuse suurus on 316,37 eurot kuus (summa varieerub sõltuvalt indekseerivast korrigeerimisest igal aastal).

Liikumistoetus

Toetust makstakse:

- 51 eurot kuus õppivatele või töötavatele isikutele, kellel on alajäsemete liikumisega tõsiseid probleeme;
- 102 eurot kuus õppivatele või töötavatele pimedatele;
- 102 eurot kuus neljajäsemehalvatust põdevatele isikutele (hoolimata sellest, kas nad töötavad või õpivad).

Toimetulekutoetuste taotlemine

Avaliku hoolekande seadus

Avaliku hoolekande seadust haldab sotsiaalhoolekandeamet. Abitaotluse võib esitada kohalikule hoolekandeametile. Taotluse vaatab läbi sotsiaalametnik, kes esmalt kontrollib, kas taotlus on õigesti täidetud ja kas taotluse esitaja on esitanud kõik vajalikud dokumendid. Kui taotlus on puudulik, teatatakse sellest taotluse esitajale. Kui taotlus on nõuetekohane, külastab ametnik taotluse esitaja kodu ning teeb taotleja ja tema perekonna olukorra sotsiaal-majandusliku analüüsi, kirjeldades nende vajadusi jt. Paralleelselt uurib ametnik taotleja rahalist olukorda (krediitiasutuste, kinnisvaraasutuste jms kaudu), et kontrollida tema majanduslikku olukorda. Kui taotluse esitaja on sellises olukorras töötuse tõttu ja muud põhjused (nt terviseprobleemid) puuduvad, peab taotluse esitaja tõendama, et ta otsib tööd ja on registreerinud tööhõiveametis. Enne toetuse lõplikku määramist kontrollib ametnik ka seda, kas taotleja saab muud sotsiaalkindlustustoetust, mis arvatakse avaliku hoolekande toetusest maha.

Sotsiaalpensioniseadus

Sotsiaalpensioniseadust haldab tööhõive- ja sotsiaalkindlustusministeeriumi sotsiaalkindlustusamet. Esitada tuleb taotlus koos vajalike tõenditega. Taotluse heakskiitmise korral saadetakse õigustatud isikule aastane tõend ning ta peab teatama sotsiaalkindlustusametile mis tahes olulistest muutustest oma olukorras. Taotlus vaadatakse läbi sotsiaalkindlustusameti kohalikus ja piirkondlikus esinduses.

Väikese sissetulekuga pensionäride toetamise kava

Väikese sissetulekuga pensionäride leibkondade toetuse saamiseks tuleb täita taotlus ja esitada vajalikud tõendid. Kui leibkonna liikmed on alla 70-aastased, tuleb taotlus esitada igal aastal.

Muud toetused

Muid toetusi (raske liikumispuude toetus, neljajäsemehalvatuse/mõlemapoolehalvatuse hooldustoetus, pimedate eritoetus ja liikumistoetus) maksab puuetega inimeste sotsiaalse kaasamise amet, mis allub tööhõive- ja sotsiaalkindlustusministeeriumile.

XII peatükk. Pikaajaline hooldus

Teie õigused pikaajalisele hooldusele

Kõikidel Küprosel seaduslikel elanikel on õigus pikaajalisele hooldusele, kui neil ei ole endal piisavalt vahendeid hooldusega seotud erivajaduste täitmiseks. Pikaajalise hoolduse süsteem põhineb vajadusel hoolduse järele ja see ei ole kohustuslik. Pikaajaline hooldus on tasuta üksnes riikliku hoolekande all olevatele isikutele (eakad, puuetega inimesed, probleemsed perekonnad). Kvalifikatsiooniperioodi ei nõuta. Hooldusvajaduse hindamine põhineb taotleja individuaalsetel vajadustel ning seda hinnatakse koostöös sotsiaalhoolekandeametnikuga, kes teeb vastavalt asjakohastele õigusaktidele kindlaks ja töötab välja isikliku hoolduskava (nt millist hooldust vajatakse ja kui sageli).

Taotleja hooldusvajaduse hindamisel võetakse arvesse järgmisi tegureid:

- puude raskus ja funktsionaalsuse säilimise ulatus, st taotleja suutlikkus sooritada tavalisi argitoiminguid (isiklik hügieen, majapidamistööd, söögi valmistamine, arsti vastuvõtul käimine jms);
- perekonnavõrgustiku olemasolu või puudumine;
- millist hooldust taotleja soovib.

Taashindamise sagedus oleneb õigustatud isiku konkreetsetest vajadustest. Taashindamise eest vastutav sotsiaalhoolekandeametnik võtab arvesse iga õigustatud isiku konkreetset olukorda, terviseandmeid ja vajalike teenuste osutamise sagedust.

Sotsiaalabi ei anta järgmistel juhtudel:

- Kui taotlejal on vara või sääste rohkem kui 3417 euro väärtuses üksikisiku kohta ja 1709 eurot iga ülalpeetava kohta. Perekonnal ei tohi vara või sääste olla kokku rohkem kui 8543 euro väärtuses. Vara arvestusse ei arvata taotleja eluaset.
- Kui taotleja on teistele isikutele kandnud vara üle väärtuses rohkem kui 17 086 eurot.
- Kui taotlejal on peale eluaseme veel muud kinnisvara.
- Kui taotleja eluaset saab kasutada sissetuleku suurendamiseks.

Teatud vara ja sissetulekut vara arvestamisel arvesse ei võeta.

Mida hüvitised hõlmavad?

Pikaajalise hoolduse raames pakutakse nii mitterahalisi kui ka rahalisi hüvitisi. Taotleja võib ise valida, millist hooldust (rahalist või mitterahalist abi) ta vajab. Koduhoolduse või päevahoolduse sagedus ning statsionaarse hoolduse vajadus sõltuvad isiklikest vajadustest. Hooldusteenuste alla kuuluvad koduhooldus, päevahooldus, statsionaarne hooldus ja kaughooldus ning neid võivad osutada riiklikud organisatsioonid, vabaaühendused või eraõiguslikud ettevõtted.

Mitteametlikke hooldusteenuseid osutavad peamiselt abikaasad/partnerid, muud pereliikmed ning sugulased ja naabrid. Isiklikule hooldajale (sealhulgas pereliikmetele)

võib riik maksta osalist või täielikku hüvitist. Mitteametlike hooldajate korral sõlmitakse hooldaja, sotsiaalhoolekandeameti ja hooldatava isiku vahel leping.

Eraldi kategooria moodustavad koduabilised, kellena võivad tegutseda kõik Küprose seaduslikud elanikud. Enamik sellistest abilistest on kolmandate riikide kodanikud. Koduhooldust vajavad isikud sõlmivad koduabilisega lepingu. Sotsiaalhoolekandeamet tasub koduabilise palga ja sotsiaalkindlustusmaksed, kuid lepinguosalisel on üksnes koduabiline ja abivajaja.

Pikaajalise hoolduse taotlemine

Küprosel puudub eraldi pikaajalise hoolduse kava; pikaajalist hooldust haldab keskselt sotsiaalhoolekandeamet. Teenuseid osutatakse sotsiaalhoolekandeameti kuue piirkondliku esinduse kaudu kogu Küprosel. Hoolduse pakkumisel tuginetakse sotsiaalabi ja sotsiaalhoolekandeteenuste seadusele, lähtudes vajadusest sotsiaalabi (hoolduse) järele. Pikaajalist hooldust rahastab riik. Peale selle rakendavad kohalikul tasandil pikaajalise hoolduse programme ka vabaühendused.

Lisa. Asutuste kontaktandmed ja veebilehed

Mitut Euroopa Liidu riiki käsitlevate sotsiaalkindlustusküsimuste korral võite otsida kontaktasutust Euroopa Komisjoni hallatavast sotsiaalkindlustusasutuste kataloogist, mis on aadressil <http://ec.europa.eu/social-security-directory>

Sotsiaalkindlustusamet

Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Head Office

Lord Byron Avenue 7

1465 Nicosia

Küpros

<http://www.mlsi.gov.cy/sid>

E-post msfloridou@sid.mlsi.gov.cy

mapsara@sid.mlsi.gov.cy

Sotsiaalkindlustusamet

Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste suhete osakond

Lord Byron Avenue 7

1465 Nicosia

Küpros

Tel +357 22401809 või +357 22401670

Faks +357 22401664

E-post interrel@sid.mlsi.gov.cy

<http://www.mlsi.gov.cy/sid>

Sotsiaalhoolekandeamet

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Prodromou 63

1468 Nicosia

Küpros

<http://www.mlsi.gov.cy/sws>

E-post mgantoniou@sws.mlsi.gov.cy

Puuetega inimeste sotsiaalse kaasamise amet

Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες

1430 Nicosia

Küpros

<http://www.mlsi.gov.cy/dsid>

E-post mmfiti@dsid.mlsi.gov.cy

Toetuste ja hüvitiste teenistus

Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων

1489 Nicosia

Küpros

<http://www.mof.gov.cy>

E-post grants@mof.gov.cy

Tervishoiuministeerium

Υπουργείου Υγείας
10 Markou Drakou
1040 Nicosia
Küpros
<http://www.moh.gov.cy>
E-post memakrigiorgi@moh.gov.cy

Tervishoiuministeerium

Patsientide liikuvuse osakond
10 Markou Drakou
1448 Nicosia
Küpros
Tel +357 2240 020-7, +357 2230 535-4, +357 2240 019-6
Faks +357 2230 534-6
E-post tpieri@moh.gov.cy
<http://www.moh.gov.cy>

Rahandusministeerium, toetuste ja hüvitiste teenistus

Υπουργείο Οικονομικών, Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων
1489 Nicosia
Küpros
Tel +357 2280 400-0, +357 2280 405-0, +357 2280 405-4, +357 2280 402-0
Faks +357 2266 805-6
E-post grants@mof.gov.cy
www.mof.gov.cy